

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.508/2018/5-II.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Némethi Gábor János ügyvéd (1123 Budapest, Táltos utca 15/B. VII. 2.) által képviselt
Ügyvédi Iroda
felperesnek a
, ügyintéző:
ügyvéd) által képviselt Merkantil Váltó és Vagyonbefektető Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság
(1051 Budapest, József Attila utca 8.) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt
indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. június 27. napján meghozott 20.G.40.195/2018/12-I.
számú ítélete ellen az alperes részéről 13. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 15.000 (Tizenötezer) forint le nem rótt kereseti illetéket; kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 10.000 (Tízezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes az 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdéseire, az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 205. § (3) bekezdésére, 209. § (1) és (4) bekezdésére, 209/A. § (2) bekezdésére, a 2/2014.PJE határozat 1. pontjára alapítva előterjesztett, módosított keresetében azt kérte, a bíróság állapítsa meg a közte mint adós és az alperes mint finanszírozó bank között 2007. augusztus 10-én 2.967.000 forint kölcsön személygépjármű megvásárlása céljából történő folyósítása tárgyában létrejött svájci frank alapú, változó kamatozású kölcsönszerződés érvénytelenségét, az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést nyilvánítsa hatályossá és a 2018. június 17-ig teljesített befizetések figyelembevételével a felperes tartozását 5.589 forintban állapítsa meg.

A kereseti előadás szerint a perbeli deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés megkötésekor hatályos rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdései lakossági ügyféllel kötött, devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az abból eredően az ügyfelet érintő árfolyamkockázat feltárását tartalmazó egyértelmű és közérthető tájékoztatási kötelezettséget írtak elő a pénzügyi intézmény számára akként, hogy a tájékoztatásnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, továbbá hatását a törlesztő részletre, az ügyfélnek pedig aláírásával kellett igazolnia a tájékoztatás tudomásulvételét. A 2/2014. PJE határozat 1. pontjában és az ehhez kapcsolódó indokolás III.1. pontjában foglaltak értelmében a tájékoztatásból az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára világosan és érthetően ki kellett tűnnie annak, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül akár többszörösére is megemelkedhet; az árfolyam változás

iránya és mértéke előre nem állapítható meg, ennek nincs felső határa; az árfolyamváltozás lehetősége valós, a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. Az Európai Unió Bírósága (EUB) C-186/16. számú ítéletében foglaltakra tekintettel a tájékoztatásnak az árfolyamkockázatra vonatkozóan figyelemfelhívást kellett tartalmaznia és abban ismertetni kellett az árfolyamváltozás működési mechanizmusát is úgy, hogy annak alapján a fogyasztó értékelni tudja a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

A perbeli esetben az árfolyamváltozással összefüggésben a kölcsönszerződés egyedi része azt tartalmazta, hogy az Általános Szerződési Feltételekben (ÁSZF) szabályozott törlesztőrészlet-változás két tényező – a svájci frank (L)IBOR és a svájci frank árfolyam – függvénye.

A szerződés részét képező ÁSZF 7. pontjában pedig az került rögzítésre, hogy a törlesztőrészlet-különbözetet és az árfolyam-különbözetet kell érteni, továbbá hogy a törlesztőrészlet változásának mértékét az alperes milyen képlet szerint számítja.

A szerződés ugyanakkor sem az egyedi részében, sem az ÁSZF-ben nem tartalmaz az árfolyamkockázatra nézve a rHpt. 203. §-ában, a 2/2014. PJE határozatban és az EUB C-186/16. számú ítéletben foglaltaknak megfelelő olyan tájékoztatást, amelyből a felperes számára érthető és világos lett volna, hogy az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül ő viseli, és amely alapján megalapozottan felmérhette volna, hogy az árfolyamkockázat viselése számára milyen gazdasági következményekkel járhat.

Ilyen tájékoztatásra az alperes részéről a szerződéskötést megelőzően sem került sor. Az alperes által előadottakkal szemben sem a kölcsönszerződés egyedi részében, sem az ÁSZF 7. pontjában foglaltak nem értékelhetők az alperest terhelő tájékoztatási kötelezettség teljesítéseként. A szerződésben az árfolyamkockázatról egyáltalán nem esik szó, abban az árfolyamkockázat kifejezés sem szerepel. A négy változót tartalmazó matematikai képlet egyébként sem alkalmas arra, hogy az átlagosan tájékozott, laikus fogyasztó képes legyen megérteni a szerződésből eredő jelentős kockázatokat, különös tekintettel arra, hogy ehhez az egyedi szerződés vonatkozó rendelkezéseivel történő összehasonlítása is szükséges lenne.

Az árfolyamkockázattal kapcsolatos megfelelő tájékoztatás hiányában a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, semmis, ami a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Egyebek között előadta, a rHpt. szerződéskötéskor hatályos 203. § (6) és (7) bekezdéseiben foglaltak szerinti tájékoztatási kötelezettsége az árfolyamkockázat ismertetésére és annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására terjedt ki, a tájékoztatás az ügyfél által aláírt szerződéses okiratba foglaltan is megtehető volt.

A deviza alapú kölcsönszerződés esetén az árfolyamkockázat abban áll, hogy az árfolyam változásának hatására az ügyfél által teljesítendő ellenszolgáltatás, a törlesztőrészletek összege is változhat. A perbeli esetben az egyedi kölcsönszerződés, valamint az ÁSZF 7.A) pontjának a szerződés egyedi részébe is beépített rendelkezése egyértelműen rögzíti azt, hogy a svájci frank árfolyam az egyik olyan tényező, amitől a törlesztőrészletek változása függ, ezért az árfolyamkockázat ismertetését a szerződés egyértelműen és világosan tartalmazza.

Az ÁSZF. 7.A) pontja egy számítási képlet formájában azt is egyértelműen és világosan rögzíti, hogy az árfolyamkockázat a törlesztőrészletekre miképpen hat, az árfolyam változása esetén a törlesztőrészlet összege hogyan kerül meghatározásra. Abból pedig, hogy az ÁSZF 7. pontja meghatározza az árfolyamváltozásból eredő törlesztőrészlet negyedévenként elszámolásra kerülő legalacsonyabb összegét, a felső határáról azonban nem rendelkezik, egyértelműen az következik, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az abból eredő törlesztőrészlet-változás korlátlanul a felperest terheli.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó egyértelmű és világos, a szerződés aláírásával elismerten már a szerződés megkötését megelőzően megismert fenti szerződéses rendelkezések alapján a felperes mint általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára látható volt, hogy a törlesztőrészlet fizetési kötelezettsége az árfolyamváltozás függvényében változhat, ugyanakkor nem gondolhatta alappal azt, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy őt csak korlátozott mértékben terheli. Ezért a 2/2014. PJE határozatban foglaltakra is tekintettel a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az

egyedi részben és az ÁSZF 7. pontjában szereplő rendelkezéseinek tisztességtelensége és a szerződés ebből eredő semmissége nem állapítható meg.

Az alperes ezzel összefüggésben arra is utalt, a rPtk. 4. § (1) és (4) bekezdéseiből következően elvárható a felperestől, mint fogyasztótól, hogy a szerződés megkötése előtt a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon, áttanulmányozza a szerződéses rendelkezéseket tartalmazó okiratot.

Az alperes hangsúlyozta, a felperes által a szerződéskötést megelőzően 2007. augusztus 10-i keltezéssel aláírt kölcsönkérelem és az annak hátoldalán rögzített, az alperessel kötött külön megállapodás ugyancsak az bizonyítja, hogy a felperes már azt megelőzően tájékoztatást kapott az alperes megbízásából a szerződéskötés során eljáró ügynöktől az árfolyamkockázatról, és megismerhette, megérthette a kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezéseit. E nélkül ugyanis a kölcsönkérelemben a felperes nem tudta volna kiválasztani a különböző finanszírozási lehetőségek közül az ÁSZF 7. pontjában foglalt deviza alapú kölcsön konstrukciót. A külön megállapodás 1. pontjában továbbá a felperes kifejezetten úgy nyilatkozott, a kölcsönkérelem aláírásával elismeri, hogy az alperes gépjárművásárlás finanszírozására vonatkozó valamennyi feltételét megismerte.

Az alperes hivatkozott arra is, a vele kötött együttműködési megállapodás alapján a kölcsönszerződés megkötése során megbízásából eljáró ügynök részére folyamatos tájékoztatást adott az igénybe vehető finanszírozási lehetőségekről, az ezekkel kapcsolatos írásbeli tájékoztatóit, ajánlatait is rendelkezésre bocsátotta, amelyeket az ügynök köteles volt az ügyfélfogadásra kijelölt helyen a fogyasztók számára jól láthatóan kihelyezni és azokról az ügyfelek számára részletes tájékoztatást nyújtani. Ilyen tájékoztató anyag volt a 8/A/7. sorszám alatt csatolt „Tájékoztató a gépjármű finanszírozási szerződésekből adódható kockázatokról” is.

A perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódóan továbbá 2007. augusztus 10-i keltezéssel a felperes nevére szóló, a kölcsön összegét, a finanszírozandó személygépkocsi típusát, vételárát a kölcsönszerződésben foglaltakkal azonosan tartalmazó, 8/A/9. sorszám alatt csatolt „Tájékoztató gépjármű finanszírozási ajánlat” is készült, amely kifejezett figyelemfelhívást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a törlesztőrészletek nagysága a futamidő alatt a svájci frank árfolyamának függvényében jelentősen megváltozhat, így a szükséges devizafedezet hiányában az árfolyamváltozás kockázatot jelent a felperes számára.

Ezek az okiratok is bizonyítják azt, hogy a szerződéskötés előtt a felperes érthető, világos, a Hpt. 203. §-ának megfelelő tájékoztatást kapott az árfolyamkockázatról.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét, a szerződést az ítélet meghozataláig hatályossá nyilvánította és megállapította, hogy a felperes tartozása a 2018. május 14-ig teljesített befizetések figyelembevételével 5.589 forint; az alperest a felperes részére 27.700 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Ítélete indokolásában rögzítette, a peres felek között fogyasztói kölcsönszerződés jött létre, amelynek az ÁSZF is a részévé vált.

A szerződéskötéskor hatályos rHpt. 203. § (6) bekezdése és a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglaltakra utalva kifejtette, az ügylet felperest érintő kockázatai tekintetében az alperest kockázatfeltárási kötelezettség terhelte a felperessel szemben.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezéseket vizsgálva az elsőfokú bíróság megállapította, az ÁSZF 7. pontja a törlesztőrészletek módosításának feltételeit és módját részletesen tartalmazza, azonban nem tér ki a devizahitel ügyfelet érintő kockázatára, az árfolyamváltozás rá nézve esetleges hátrányos következményeire, ezért a szerződésnek ez a rendelkezése önmagában nem alkalmas annak bizonyítására, hogy az alperes kockázatfeltárási kötelezettségének eleget tett.

A bizonyítékok nem támasztják alá azt az alperesi előadást, hogy a szerződés felperesi aláírását megelőzően a deviza alapú gépjármű finanszírozásból adódható kockázatokról szóló, a 8/A/7. és 8/A/8. sorszám alatt csatolt tájékoztató anyagok a felperesnek átadásra kerültek. Ezekkel összefüggésben az sem volt megállapítható, hogy a szerződéskötéskor már léteztek, illetve hogy tartalmuk megegyezik a szerződéskötés időpontjában létező tájékoztatókéval. A 8/A/9. sorszám alatt csatolt, a svájci frank árfolyamváltozásával kapcsolatos felperesi kockázatokra nézve is figyelemfelhívást tartalmazó

„Tájékoztató gépjármű finanszírozási ajánlat” tekintetében az egyértelműen megállapítható volt, hogy a szerződéskötéskor már létezett, tekintettel azonban arra, hogy azt a felperes nem írta alá, nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a szerződéskötést megelőzően a felperes részére átadásra került, annak tartalma a felperes számára megismerhető volt.

Az alperest az árfolyamkockázat tekintetében a rHpt. 203. §-a alapján terhelő tájékoztatási kötelezettség teljesítése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a szerződéskötést megelőző időszakban az alperes a médiában a deviza alapú hitelekkel kapcsolatban milyen tájékoztatásokat tett közzé.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint mindebből az következik, hogy miután a szerződés szövegéből a felperes, mint az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára nem volt megállapítható, hogy az árfolyamkockázat valós, az korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, ugyanakkor az alperes nem bizonyította azt, hogy a szerződéskötést megelőzően más módon eleget tett az árfolyamkockázat tekintetében rá háruló tájékoztatási kötelezettségének, a perbeli kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az ÁSZF 7. pontjában foglalt rendelkezése a rPtk. 209. §-a alapján tisztességtelen. Miután e szerződési feltétel hiányában a szerződés nem teljesíthető, annak tisztességtelensége, semmissége a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezi.

A perbeli esetben a szerződéskötés előtt fennállott helyzet nem állítható vissza, ezért az érvénytelenség jogkövetkezményeként a rPtk. 237. § (2) bekezdése szerint a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánításának volt helye. A felek által teljesített szolgáltatások kölcsönös elszámolása körében a felperes az alperesi számítást elfogadta, így az 1952. évi III. törvény (rPp.) 163. § (2) bekezdése alapján az alperesi számítást alapul véve a 2016. június 17-ig teljesített befizetések figyelembevételével a szerződés alapján még fennálló felperesi tartozás összege 5.589 forintban volt megállapítható.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását.

Továbbra is állította, a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdései szerinti tájékoztatási kötelezettsége az árfolyamkockázat ismertetése körében arra terjed ki, hogy az árfolyam változása esetén az ügyfél által teljesítendő törlesztőrészletek összege is változhat, míg az árfolyamkockázat törlesztőrészletekre gyakorolt hatása tekintetében arról kellett tájékoztatást adnia, hogy az árfolyamváltozás milyen hatással lehet a törlesztőrészletek összegére. A perbeli kölcsönszerződés az egyedi részében, valamint az ÁSZF 7. pontjában az elsőfokú eljárás során már részletesen kifejtettek szerint az árfolyamkockázatra és annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására nézve egyaránt egyértelmű és világos tájékoztatást tartalmazott. E szerződéses rendelkezések alapján az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperes számára egyértelműnek kellett lennie, hogy a szerződés árfolyamkockázattal jár, az árfolyamkockázat őt terheli, annak nincs felső határa.

Változatlanul hivatkozott arra is, a kölcsönkérelem hátoldalán rögzített, a felperes részéről a kölcsönkérelemmel együtt még a kölcsönszerződés megkötése előtt aláírt külön megállapodás 1. pontjában a felperes úgy nyilatkozott, elismeri, hogy az alperes gépjármű finanszírozásra vonatkozó valamennyi feltételét megismerte. E megállapodás ezért egyértelmű bizonyítékként szolgál arra, hogy a szerződés aláírását megelőzően a felperes a deviza alapú kölcsönszerződésekből adódó kockázatokra vonatkozó, a 8/A/7. és a 8/A/8. sorszám alatt csatolt alperesi tájékoztató anyagokat is megkapta. Az alperes továbbá hangsúlyozta, a külön megállapodás 1. pontjában foglalt felperesi nyilatkozat alapján az sem lehet kétséges, hogy a 8/A/9. sorszám alatt csatolt, az árfolyamkockázatra nézve külön figyelemfelhívást és tájékoztatást tartalmazó, kizárólag és névre szólóan a felperes részére kiállított „Tájékoztató gépjármű finanszírozási ajánlat” is már a szerződéskötést megelőzően átadásra került a felperesnek, így annak tartalma számára megismerhető volt.

Tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztják alá az alperes azon előadását, hogy a szerződés aláírását megelőzően a deviza alapú finanszírozás kockázataira vonatkozóan a felperes a szerződésben foglaltakon túl külön

tájékoztatást is kapott. Álláspontja azért is téves, mert a tájékoztatási kötelezettség teljesítése körében nem értékelte az alperes által a médiában közzétett tájékoztatókat. Azt ugyanis, hogy a felperes mint az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt fogyasztó képes volt-e felmérni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit, a releváns ténybeli elemek összessége alapján kell megállapítani, így ebből a szempontból nemcsak a szerződés tartalmának és szövegének van jelentősége, hanem a szerződéskötés során közzétett reklámnak és tájékoztatásnak is, amint azt az EUB C-26/13. számú ügyben hozott ítéletének 74. pontjára utalva a 2/2014. PJE határozat is rögzíti. Mindezekre tekintettel megalapozatlanul jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a perbeli kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen és ezért az egész szerződés érvénytelen.

Az alperes véleménye szerint az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása, a szerződés hatályossá nyilvánítása során az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat megsértve fogadta el a rPp. 163. § (2) bekezdésére utalva a felperes még fennálló tartozása összege tekintetében az alperesi elszámolást, mert az ítéletben foglaltakkal szemben az elszámolás szerint az 5.589 forint tartozás nem a felperest, hanem az alperest terheli.

Megsértette az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat akkor is, amikor úgy rekesztette be a tárgyalást és hozott ítéletet, hogy a per alperes távollétében megtartott utolsó tárgyalásán előterjesztett felperesi keresetváltogatást nem közölte a rPp. 136/B. § (1) és (2) bekezdéseiben foglaltak szerint az alperessel és arra nézve nem hívta fel nyilatkozattételre.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az ítélet helybenhagyását, lényegében helyes indokaira tekintettel.

Továbbra is állította, a perbeli kölcsönszerződés megkötése során az alperes nem tett eleget az árfolyamkockázat tekintetében rá háruló tájékoztatási kötelezettségének, a kölcsönszerződés alperes által megjelölt pontjai az árfolyamkockázatra, annak a felperest érintő esetleges kedvezőtlen gazdasági hatásaira, valós tartalmára nézve semmilyen tájékoztatást nem tartalmaztak, így nyilvánvalóan nem felelnek meg a rHpt. 203. §-ában, a 2/2014. PJE határozatban, valamint az EUB C-186/16. számú ítéletében foglalt követelményeknek.

Hangsúlyozta azt is, a Kúria elnöke által felállított Konzultatív Testület a 2018. október 10-én megtartott ülésén az EUB C-51/17. számú, C-26/13. számú és C-186/16. számú ítéleteit értelmezve arra az álláspontra helyezkedett, hogy a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti hazai fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletre gyakorolt hatására. Ennek a követelménynek a perbeli kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezései nyilvánvalóan nem felelnek meg, a törlesztőrészlet-változás szerződésben foglalt szabályozásából a súlyos leértékelődés lehetősége sem látszik.

A per másodfokú tárgyalásán a felperes előadta azt is, az elsőfokú bíróság a kereseti kérelemnek megfelelő ítéletet hozott, az elsőfokú eljárás során a felperes figyelmét elkerülte az, hogy az alperes által csatolt kimutatás szerint valójában a felperesnek nem tartozása, hanem követelése van.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (3) bekezdése alapján a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül, és a fellebbezést az alábbiak szerint megalapozatlannak találta.

Az elsőfokú bíróság a kereset elbírálásához szükséges tényállást helyesen állapította meg és abból érdemben helytálló jogi következtetést levonva hozott a keresetnek helyt adó ítéletet.

Az ítélet másodlagos fellebbezési kérelem szerinti hatályon kívül helyezésének és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasításának a rPp. 252. § (2) és (3) bekezdéseiben meghatározott feltételei nem állnak fenn.

A tényállást az elsőfokú bíróság a kereset elbírálásához szükséges mértékben feltárta, így további bizonyítás felvétele az elsőfokú eljárás megismétlését nem teszi szükségessé.

A per irataiból az is egyértelműen megállapítható, hogy a per utolsó tárgyalásán a felperes sem az érvényesített jog, sem az annak alapjául szolgáló tények, sem a kereseti kérelem vonatkozásában nem módosította keresetét, nem került sor olyan keresetváltoztatásra, amelyet az elsőfokú bíróságnak a rPp. 136/B. § (1) és (2) bekezdéseiben foglaltak szerint közölnie kellett volna az alperessel és amelyekre nézve a rPp. 126. § (3) bekezdésére figyelemmel nyilatkozattételre kellett volna felhívnia.

A felperes az utolsó tárgyaláson az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte, amely teljes egészében megegyezik az alperes 8. sorszámú előkészítő iratában (21. oldal) foglaltakkal.

Az elsőfokú bíróság továbbá – a később kifejtettek szerint – a szerződés hatályossá nyilvánítása során a rPp. 163. § (3) bekezdése megsértése nélkül vette alapul az alperes által benyújtott, tartalmában a felperes által elfogadott kimutatást, elszámolást.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben bírálta felül.

Nem volt vitás, hogy a perbeli szerződés deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés, továbbá az sem, hogy annak az alperesi ÁSZF részévé vált.

A per tárgyát a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a felperesi fogyasztóra telepítő, egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltételnek minősülő rendelkezései tisztességtelenségének és ebből eredő semmisségének a vizsgálata képezte.

Deviza alapú kölcsönszerződés esetén – amint azt a 6/2013. PJE határozat 1. pontja és az ahhoz fűzött indokolás is rögzíti – a hitelező és az adós szerződésből eredő pénztartozása egyaránt devizában került meghatározásra (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem). Az adós devizában adósodott el – olyan konstrukcióban szerezte meg idegen pénz időleges használatának jogát, amelyben az esedékességkor annyit tartozott forintban fizetni (leróni), amennyi megegyezik a szerződésben devizában meghatározott (kirótt) pénztartozással –, ebből következően ő tartozott viselni az árfolyamváltozás hatásait, azt a kockázatot (árfolyamkockázatot), hogy a forint gyengülése fizetési terheinek növekedését, míg erősödése a csökkenését eredményezi. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződéseknél tehát a jogviszony természetéből adódik, a kölcsön deviza alapúságának szükségszerű és automatikus következménye az, hogy az árfolyamkockázat viselése – eltérő rendelkezés hiányában – korlátozás nélkül a kölcsönt felvevő fogyasztóra hárul, az árfolyamváltozás előnyeit és hátrányait is ő viseli.

Mindebből – a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában és az ahhoz fűzött indokolásban foglaltakra is figyelemmel – az következik, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülnek, ezért tisztességtelenségük csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha a szerződéskötéskor tartalmuk – a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is tekintettel – az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára nem volt világos és nem volt érthető.

Ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a szerződés szövege és a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is, azt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

A szerződő felek között fennálló információs egyensúlyhiányra tekintettel a deviza alapú kölcsönszerződések esetén az ügyletből eredően az ügyfelet érintő kockázatra nézve a rHpt. 203. §-a egy speciális, a rPtk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó többlet tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzügyi intézmények számára, amelynek tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését és

annak hatását a törlesztőrészletekre. E tájékoztatásnak – amint azt a 6/2013. PJE határozat 3. pontjában és az ahhoz fűzött indokolásban a Kúria kifejtette – az árfolyamváltozás lehetőségére és arra kellett kiterjednie, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre.

E speciális, az ügyfél által aláírt okiratba foglaltan teljesítendő tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez ugyanakkor sem a rPtk., sem a rHpt. nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét, így a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya nem eredményezte a szerződés jogszabályba ütközés miatti semmisségét.

Vita esetén ugyanakkor a pénzügyi intézményre hárult annak bizonyítása, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról a szerződéskötést megelőzően világos és érthető tájékoztatást adott a kölcsönt felvevő fogyasztó részére, annak alapján a fogyasztó képes volt értelmezni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is, abból egyértelműnek kellett lenni a számára, hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli.

A fentiekből következően önmagában az, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései egyértelműen és világosan tartalmazzák a kirovó és a lerovó pénznem megjelölését, valamint azt a konkrét működési mechanizmust, amelyen keresztül a kirovó pénznem deviza árfolyamának változása a fogyasztó által lerovó pénznemben teljesítendő törlesztőrészletek összegére hat, nem jelenti azt, hogy ezek a szerződési feltételek az árfolyamkockázat tekintetében is világosak és érthetőek, a fogyasztó számára az árfolyamkockázat valós tartalmára nézve is világos és érthető tájékoztatást tartalmaznak. Ehhez az is szükséges, hogy megállapítható legyen, a szerződéskötést megelőzően a fogyasztó az árfolyamkockázatról olyan tartalmú tájékoztatást kapott a pénzügyi intézménytől, amelynek alapján az árfolyamváltozás rá nézve gazdaságilag hátrányos következményeit is értékelni tudta. Ez következik egyebekben az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban 2018. szeptember 20-án – a perbeli elsőfokú ítélet meghozatala után – megszületett C-51/17. számú (Illyés ügy) ítéletéből is, amely a 93/13/EGK. irányelv 4. cikk (2) bekezdésében foglalt világos és érthető megfogalmazás követelményét értelmezve az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő általános szerződési feltételek tekintetében a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettségre nézve a következő követelményrendszer állította fel ahhoz, hogy e szerződési feltételek megfeleljenek a világos és érthető megfogalmazás követelményének: a pénzügyi intézménynek elegendő tájékoztatást kell nyújtania a kölcsönvevők számára, hogy utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak; annak ki kell terjednie a tagállami fizetőeszköz súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására, arra, hogy az gazdaságilag nehezen elviselhetővé válhat, ha az a pénznem, amelyben az adós a jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; a tájékoztatásra a szerződés megkötése előtt időben kell hogy sor kerüljön.

A perbeli kölcsönszerződés az árfolyamkockázat valós tartalmáról sem az egyedi részében, sem az ÁSZF 7. pontjában nem tartalmazott a 2/2014. PJE határozatban, illetve az EUB C-51/17. számú ítéletében meghatározott követelményeket kielégítő világos és érthető tájékoztatást. A korábban már kifejtettekre figyelemmel nem értékelhető az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség teljesítéseként az, hogy az ÁSZF 7.A) pontja azt a matematikai képletet is tartalmazza, amelyből az árfolyam futamidő alatti változásának a felperes fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatása levezethető.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az sem volt megállapítható – maga az alperes sem állította – hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének a rHpt. 203. §-a szerinti, az ott meghatározott tartalmú, a felperes által aláírt okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozattal eleget tett volna.

Mindezekre tekintettel az alperesnek kellett bizonyítania azt, hogy a szerződés megkötését megelőzően más módon megfelelő és tisztességes, világos és érthető tájékoztatást adott a felperes számára az árfolyamkockázat valós tartalmáról.

Az elsőfokú bíróság a rPp. 3. § (3) bekezdése szerinti előzetes tájékoztatási kötelezettségének eleget téve a 2018. május 30-án – a szabályszerűen idézett alperes távollétében – megtartott tárgyalásról készült, az alperesnek elektronikus úton 2018. június 7-én kézbesített 10. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben rögzítettek szerint megfelelően tájékoztatta az alperest a rá háruló bizonyítási teherről, arról, hogy a felperes vitatására tekintettel neki kell bizonyítania az árfolyamkockázat vonatkozásában a tájékoztatás megtörténtét, azt, hogy az érdemi védekezése mellékleteként – 8/A/5-8/A/9. sorszám alatt – benyújtott okiratokban foglalt tájékoztatás a szerződéskötés időpontjában létezett, azt a felperes megismerte, vagy számára annak megismerését az alperes lehetővé tette.

Az eljárási szabályoknak megfelelően járt el az elsőfokú bíróság akkor is, amikor ezzel összefüggésben a rPp. 3. § (3) és (4) bekezdéseiben, valamint 141. § (2) és (6) bekezdéseiben meghatározott jogkövetkezményekre utalva az alperest 15 napos határidővel felhívta további tényelőadásai, bizonyítékai, bizonyítási indítványai előterjesztésére.

Az alperes a fenti tájékoztatás és felhívás kézhezvételét követően 2018. június 19-én 11. sorszám alatt előterjesztett előkészítő iratában arra a – felperes által egyébként nem vitatott – tényelőadásra nézve terjesztett elő további okirati bizonyítékot, hogy az ÁSZF a szerződéskötéskor a felperesnek átadásra is került. Emellett a Kúria mint felülvizsgálati bíróság egy korábbi perben hozott ítéletét csatolta annak alátámasztására, hogy a perbeli kölcsönszerződés árfolyamkockázatra, az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő rendelkezései világosak és érthetőek. Arra nézve azonban, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettsége teljesítésének bizonyítékaként érdemi ellenkérelme mellékleteként csatolt okiratok a szerződéskötéskor léteztek, azokat a felperes megkapta, tartalmuk a felperes számára megismerhető volt, az alperes nem tett további tényelőadást, nem terjesztett elő további bizonyítékot, bizonyítási indítványt.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok rPp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő, okszerű mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy a csatolt okirati bizonyítékok nem alkalmasak annak alátámasztására, hogy az alperes a szerződéskötést megelőzően tájékoztatást adott a felperes számára az árfolyamkockázatról, a felperes e külön tájékoztatóban foglaltak ismeretében, a tájékoztató anyagok megismerését követően írta alá a szerződést.

E körben a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetértett az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal, ugyanakkor a 8/A/9. sorszám alatt csatolt, az árfolyamkockázatra vonatkozóan konkrét tájékoztatást és figyelemfelhívást tartalmazó tájékoztató ajánlattal összefüggésben a következőket emeli ki. Önmagában az, hogy az ajánlat névre szólóan a felperes részére került kiállításra, az ajánlatot tartalmazó okirat felperesi aláírása hiányában nem szolgálhat alapul annak megállapítására, hogy a szerződéskötést megelőzően az ajánlatot átadták a felperesnek, illetve annak tartalmát vele ismertették, vagy más módon lehetőséget biztosítottak arra, hogy azt megismerhesse.

A kölcsönszerződéssel azonos keltezésű, a felperes által aláírt külön megállapodás 1. pontjában foglalt azon felperesi nyilatkozat, hogy a felperes elismeri, az alperes gépjármű finanszírozására vonatkozó, a finanszírozási kérelem benyújtásakor hatályos valamennyi feltételét megismerte, az érintett alperesi finanszírozási feltételek konkrét, egyedi beazonosításra alkalmas megjelölése hiányában az alperesi fellebbezésben előadottakkal szemben nem szolgálhat alapul annak kétségmentes megállapítására, hogy a felperes a 8/A/9. sorszám alatti tájékoztató ajánlat szerződéskötést megelőző megismerését is elismerte volna.

A korábban már részletesen kifejtettek szerint az alperesnek világos és érthető tájékoztatást kellett adnia a felperes részére az árfolyamkockázat valós tartalmáról, korlátlan és reális voltáról, ezzel szemben a felperesnek általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztóként az árfolyamkockázat valós tartalmával nem kellett tisztában lennie, azt számára az alperesnek kellett egyedileg és konkrétan bemutatnia. Ennek hiányában az alperes által a deviza finanszírozás árfolyamváltozásból eredő kockázatáról a médiában közzétett tájékoztatás az árfolyamkockázattal

kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség teljesítése, a tisztességes tájékoztatás megtörténtének vizsgálata körében önmagában nem értékelhető. Nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor a kereset elbírálásakor ennek nem tulajdonított jelentőséget.

Tekintettel arra, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról a perbeli kölcsönszerződés sem az egyedi részében, sem az ÁSZF 7. pontjában nem tartalmazott világos és érthető, a 2/2014. PJE határozatban, illetve az EUB C-51/17. számú ítéletében meghatározott követelményeket kielégítő tájékoztatást, továbbá az sem volt megállapítható, hogy az árfolyamkockázat tekintetében őt terhelő tájékoztatási kötelezettségének az alperes a szerződéskötést megelőzően más módon eleget tett volna, az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg azt, hogy a perbeli kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő rendelkezései a rPtk. 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése szerint tisztességtelenek, semmisek, ami a rPtk. 239. § (2) bekezdésére figyelemmel a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.

Akkor sem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést a kereseti kérelemben foglaltaknak megfelelően hatályossá nyilvánította akként, hogy a kölcsönösen teljesített szolgáltatások elszámolásakor a rPp. 163. § (2) bekezdésére figyelemmel az alperes részletes számításokkal alátámasztott, egyebekben a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, 2014. évi XL. törvény (DH2. tv.) szerinti felülvizsgált elszámolás eredményét is figyelembe véve készített, a felperes által tartalmában kifejezetten elfogadott elszámolást vette alapul.

A rPp. 3. § (2) bekezdésére és 215. §-ára figyelemmel az elsőfokú bíróság a szerződés hatályossá nyilvánítása során a kereseti kérelemhez kötve volt, így az abban foglaltaknál a felperes számára kedvezőbb döntést nem hozhatott. A felperes keresete a hatályossá nyilvánítás körében a teljesített befizetések figyelembevételével 5.589 forint felperesi tartozás megállapítására irányult, ezért nem volt eljárásjogi lehetőség arra, hogy az alperesi kimutatásban foglaltak szerinti 5.589 forint tartozás az alperes terhére kerüljön megállapításra.

Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a pernyertes felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt kereseti illeték megfizetéséről nem rendelkezett, csak ítélete indokolásában rögzítette azt, hogy annak viselésére a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a pervesztes alperes köteles, ez a jogszabálysértés azonban a másodfokú eljárásban orvosolható volt.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján – indokolását a fentiek szerint részben kiegészítve – azzal hagyta helyben, hogy kötelezte az alperest, külön felhívásra fizessen meg az államnak 15.000 forint le nem rótt kereseti illetéket. A kereseti illeték összege az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. § (1) bekezdésének a) pontja alapján került meghatározásra.

A Fővárosi Ítéltábla az eredménytelenül fellebbező alperest a rPp. 239. §-a alapján alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdései szerint megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2019. március 5.

Dr. Kurucz Zsuzsánna s. k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s. k.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s. k.
bíró

